

- Ameeriklased tõhustavad võitlust tornaadodega nii maal kui õhus. Missouri osariigis ehitatakse tugevamaid varjendeid, detsembris aga lastakse orbiidile satelliit, mis hakkab edastama infot õhupöörste kohta iga 30 sekundi tagant (varemalt 7 ja poole minuti järel). Kui arvestada keskmiseks tornaado hoiatuse ajaks 13 minutit, on kasu ilme.
- Pihkva sai 21. kuupäeval uueks oktoobri soojarekordiks 15,1 kraadi.
- Costa Ricas sadas nelja päevaga maha kuunormi jagu vihma, Sardinia saarel täitus oktoobri norm juba mõne tunniga!
- Maroko sai räside tugevates äikesetormides, hukkuid oli vähemalt seitse.

Mis tuleb?

Ega lõrts taevasse jää, arvavad sünonetikud. Tõenäoliselt saame vastikut külma ilma näha-tunda juba tuleva nädala keskpaiku. Enne külastab meid pühapäeval veel üpris tugev torm. See peaks olema orkaan Omari kauge järglane, tsüklon Wilhelmine.

Ja nii hakkabki lõppema kuldne sügis. Linlased kraabivad kulla kokku (ikkagi kui maast leitud!) ja topivad mustadesse kottidesse, maal jääb ta aga vedelema, aluseks viljakamale tulevikule.

Ain Kallis
klimatoloog

Üleilmse soojenemise põhjus leitud?

Miks Maa temperatuur tõuseb? Teooriad, mis püüavad sellele küsimusele vastata, on kümneid. Võib-olla on põhjus õige lihtne – kevadine kellakeeramine?

Seitsmekümmes riigis on leitud, et see toiming on kasulik ainuüksi päevavalguse säästmiseks (nii kehtestatavat suveaega kutsutaksegi – *daylight saving time*).

Mida see aga loodusesse kaasa toob? Seitsme kuu jooksul paistab päike tund aega kauem ja lühem öö ei suuda maapinda küllaldaselt jahutada! Eriti intensiivne maakera temperatuuri tõus jääbki just aastaisse, kui üha enam riike otsustas kelli kruttima hakata.

Selle hüpoteesi vastased viitavad muidugi sõja-aastaile, kui kellad olid mõnel pool koguni

kaks tundi ette lükatud, talved olid aga karmid. Tegelikult oli külm vaid Ida-Euroopas, maakera tervikuna oli kõrge keskmise temperatuuriga.

Hiina ja India muidugi teavad rõõmsalt, et neil ei ole mingit pistmist kliima soojenemisega, sest nad ei kasuta suveaega.

Arvata võib, et leidub organisatsioone, kes hakkavad võitlema ööaja säästu eest. Suveaja kehtestamise vastu olid mäletavasti ka talunikud, osa lapsevanemaid ning arste (loomad ja lapsed ei saa kellaaja muutmisest aru!). USAs on inimesi, kes isegi kolivad Indiana ja Arizona osariiki, kus kella ei keerata.

Mõnele on see toiming aga õnnistuseks. Näiteks Ühendriikides pääses üks noormees Vietnami sõtta saatmisest, sest tões-

tas, et tema sünniaeg on tunni võrra varem (eelmise päeval) kui kutse peal, sest polnud arvestatud ajamuutustega.

Israelis jäi 1999. aasta septembris kaks bussitait inimesi ellu, sest terroristid ei pidanud silmas Palestiina omavalitsuse ja rünnatavas riigis kehtestatud kellaegade erinevust ning lendasid ise tund aega varem õhku.

Kellakeeramine võib kaasa tuua pentsikuid olukordi. Näiteks homme öösel mõni minut pärast aja muutmist sündiv kaksik võib osutada paberite järgi pea tund vanemaks kui pisut varem ilmale tulnud vend või õde!

Igal juhul on pühapäeva hommik põnev – kas ikka said kõik majas leiduvad kellad talveajale keeratud?